

SEVİM AK

GÜNEŞİN ÇOCUKLARI

Yatılı İlköğretim Bölge Okullarından İzlenimler

SEVİM AK
GÜNEŞİN
ÇOCUKLARI
YATILI İLKÖĞRETİM BÖLGE
OKULLARINDAN İZLENİMLER

Can Çağdaş

Güneşin Çocukları, Sevim Ak

© 2004, Can Sanat Yayınları A.Ş.

Tüm hakları saklıdır. Tanıtım için yapılacak kısa alıntılar dışında yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz.

1. basım: 2004

12. basım: Mart 2024, İstanbul

Bu kitabın 12. baskısı 1 000 adet yapılmıştır.

Düzeltili: Zühre Güldoğdu

Mizanpaj: Bahar Kuru Yerek

Kapak tasarımı: Utku Lomlu / Lom Creative (www.lom.com.tr)

Baskı ve cilt: Melisa Matbaacılık Yayıncılık San ve Dış Tic. Ltd.
Maltepe Mah. Davutpaşa Çiftelhavuzlar Sk. No:16 Acar San. Sit.
Zeytinburnu, İstanbul
Sertifika No: 45099

ISBN 978-975-07-3158-7

CAN SANAT YAYINLARI

YAPIM VE DAĞITIM TİCARET VE SANAYİ A.Ş.

Maslak Mah. Eski Büyükdere Cad. İz Plaza Giz, No: 9/25, Sarıyer / İstanbul

Telefon: (0212) 252 56 75 / 252 59 88 / 252 59 89 Faks: (0212) 252 72 33

canyayinlari.com

yayinevi@canyayinlari.com

Sertifika No: 43514

SEVİM AK

GÜNEŞİN
ÇOCUKLARI

YATILI İLKÖĞRETİM BÖLGE
OKULLARINDAN İZLENİMLER

ANLATI

♥can

Sevim Ak'ın Can Çocuk Yayınları'ndaki kitapları:

<i>Babamın Gözleri Kedi Gözleri</i> , 2002	<i>Şarkını Denizlere Söyle</i> , 2006
<i>Puf, Pufpuf, Cuf, Cufcuf ve Cino</i> , 2002	<i>Eskiler Alırım!</i> , 2007
<i>Vanilya Kokulu Mektuplar</i> , 2002	<i>Gemici Dedem</i> , 2007
<i>Dalgalar Dedikoduyu Sever</i> , 2003	<i>Horoz Adam ve Korsan</i> , 2008
<i>Karşı Pencere</i> , 2003	<i>Çilekli Dondurma</i> , 2009
<i>Lodos Yolcuları</i> , 2003	<i>Dörtgöz</i> , 2009
<i>Pembe Kuşa Ne Oldu?</i> , 2003	<i>Gözlerinde Güneş Var</i> , 2009
<i>Penguenler Flüt Çalamaz</i> , 2003	<i>Küçük Sırlar</i> , 2009
<i>Sakız Kızın Günleri</i> , 2003	<i>Sıcak Çikolatalı Yolculuklar</i> , 2010
<i>Toto ve Şemsiyesi</i> , 2003	<i>Puldan Taştan Lahanadan</i> , 2011
<i>Uçurtmam Bulut Şimdi</i> , 2003	<i>Toto'nun Sınıfı</i> , 2011
<i>Mahalle Sineması</i> , 2004	<i>Gökte Biri Var</i> , 2012
<i>Az Buçuk Teo</i> , 2005	<i>Saçlarında Soru İşaretleri</i> , 2012
<i>Domates Saçlı Kız</i> , 2005	<i>Gazete Fısıltıları</i> , 2014
<i>Kırık Şemsiye</i> , 2006	

SEVİM AK, 1985 yılından beri çocuk edebiyatıyla ilgileniyor. İlk kitabı *Uçurtmam Bulut Şimdi* (1987) ile Akademi Kitabevi Çocuk Edebiyatı Öykü Ödülü'nü aldı. Televizyon çocuk programları için senaryolar yazdı, oyunları Devlet Tiyatroları, Şehir Tiyatroları ve özel tiyatrolarca sahnelendi. *Horoz Adam* ve *Korsan* adlı kitabı IBBY'nin engellilere dair göze çarpan kitaplar kataloğuna seçildi. Kitaplarının bazıları Almanca, Hollandaca, Korece, Arapçaya çevrildi. Andersen ve Astrid Lindgren ödüllere aday gösterildi.

“Bütün bu yolculuklar geçmişi yeniden yaşamak için mi?”
diye sordu. Şöyle de sorabilirdi aslında: “Bütün bu
yolculuklar geleceği yeniden bulmak için mi?”

Görünmez Kentler – Italo Calvino

Çeltiksuyu Yatılı İlköğretim Bölge Okulu'nun
depremde ölen 86 öğrencisi ve öğretmenini anısına...

İçindekiler

Genişletilmiş Baskıya Önsöz	19
İlksöz	21
dokuz eylül	25
film	26
kuş	28
kum	29
sürmeli	31
altmış yıllık uyku	34
alkış	36
resim	38
gökkuşuğı	40
baba	41
yarı çıplak	44
beklemek	46
dal	48
yarasa	50
albatros	52
yağmur	57
geyik	59
genç	62
yüzler	66

yol	67
sımsıkı	70
altın bilezik	72
çakıлтаşları	76
beyaz saç	77
kıl	79
kurşuni	81
yıldız	83
kaş	86
sevilmek	87
pulur	89
ilk gün	91
korku	94
çay	95
ilk öykü	96
sarıkamuş	99
rüya	101
nar gele	104
polis	108
dere	109
kurak	111
kar	113
arada derede	115
lale	118
gece	119
dağlar	122
yonca	123
çadır kadınlar	124
yaşam	126
soğuk	131
delice	134

ilkokul	136
hayal	137
kös	140
fırtına	143
kız babası	144
ahlat	146
karahan	149
gülüşük	152
bahçe	154
güzelsu	155
hoşap	157
ceylan	159
zar zor	162
ay	165
hestir	166
inan	169
tekoşin	173
din	176
oyun	178
şair	180
su	182
fotoğraflar	184
öykülerimiz	187
üç acı	190
güneş çocukları	191
çoban	194
ezik	195
çakır	196
elvis	197
güneşle	199
çocuk yüzleri	201

sır arkadaşı	203
çoban	204
bazlambaç	206
gümüşhacıköy	208
ala	209
benzerlik	212
arzu	214
sınav	216
keçiköy	216
çiğdem	218
bir öğretmen	220
deprem	223
duvarlar	228
munzur	230
güzel	232
che	234
lokal	235
bingöl	236
sarıçiçek	237
yas	238
anı	239
enkaz	241
yine eylül yine yollarda	243
arpaçay	247
hasret	248
çıkılmaz	251
ardahan	253
şavşat'ın çocukları	255
borçka	260
chagall	262
mayısböceği	264

torul	266
alaca	271
gelecek	272
problem	273
şehit	275
mevsimlik	277
pertek	279
mayın çocuklar	280
gün ola	282
aşkale	284
evime gitsem	287
kutsal sayı	289
imamın manken kızı	291
nisandı	293
av	297
bir tutam hayat	298
yollarına gül serdim	301
giysim yok	303
külkedisi	304
melek	307
portakal	310
gülümseyiş ver	313
bugünler de geçer	316
başıma ne gelirse... ..	320
bir parça ay	322
aile düzeni	325
adı sabır	327
komutan	330
annem beni sever	332
hayırlısıyla bitse okul	335
savaşa özenen erkekler	338

hayal enstitüsü	341
kocaköy	346
yazı köyü	348
eylül 2006	352
yayladağı	354
reyhanlı	356
fevzipaşa	358
maraş	361
pazarcık	367
kara kedi	369
af	373
hayalet	376
çelikhan	377
hekimhan	379
pamukpınar	382
çerçiler	385
bir umut	390
boyabat	393
feke	395
tufanbeyli	399
Meraklısına	403
Kaynakça	423

Genişletilmiş Baskıya Önsöz

İLKYAR'ın Gezici Projeleri yedi yıl boyunca sürdü, sürüyor. Benzer çocuk yüzlerini, benzer öyküleri, benzer gelecek hayallerini işitmekten yorulmadın mı, sorusuyla karşılaştığımda, benzerliği düşündüm hep. Bırakın bölgesel, ekonomik, coğrafi farklılıkları, 30 kilometre uzaklıktaki iki komşu beldenin okulları, çocuklarının dünyaları, sosyal yaşam, gelenekler o denli benzersizdi ki... Her yolculuğa ilki gibi çıkmalarımız, önceden bildiklerimizi unutanlar torbasına tıkmamız, yolculuklarımızı tutkulu bir heyecana dönüştürmemiz, hiç ayrılmamışız, yolculuk kesintisiz sürüyormuş duygusu “gönüllü” olmakla anlaşılabilir ancak. Beni yıllardır uzak yollara, sisli dağların ardına sürükleyen yalın, saf bir merak duygusu olduğunu sanmıyorum. Medyanın “gerçeklik” görüntüleri silsilesinin yarattığı duyarsız, narkotik ruh halinden kaçmak, görüntüleri, sesleri, acıları, korkuları, yoksulluk ve yoksunluğu kendi duyularımınla tatmak, bana gösterilen hikâyeleri başka şekilde anlatma tutkusu mu, bunu da bilmiyorum. Bolca teşhir edilen yoksulluk görüntülerinin ardında tüketimin sürmesi için yapılan yatırımın, “güvenli yaşam”ı kaybetme korkuları yaratmanın yattığını bilmenin verdiği rahatsızlık duygusu mu, bundan da emin değilim. Yoksa yeni dünyanın psişik hilelerine, tuzaklarına yakalanmaktan, “en önemli ben ve benim hayatım” safsatalarına kapılmaktan, kör unutkanlıkta boğulmaktan mı kaçtık hep beraber?

Bize sunulan yanılısamarlarla dolu, sisli, puslu, tuzaklı dünyanın içinde bana doğru ve ahlaklı gelen şeylerden biri bu Mavi Otobüs'lü yolculuklar oldu. Hiç çocuk olmamış, ilgiden, gelecek umudundan yoksun, küçük yaşta ailenin geçim derdini üstlenmiş köy çocuklarının kaderinden sorumlu hissettik kendimizi, büyük kentlerden görülmeyen “öteki dünyalar”dan kardeşler, evlatlar edinmek istedik. Dokunduğumuz çocukların yaşamları bugünden

yarına kolayca değişemeyecek de olsa, yıllardır el ele verip iğneyle kuyu kazar gibi yiktığımızı sandığımız tabular tam hedefe yaklaşmışken karşımıza yeniden sert bir duvar gibi dikilince alabora olsak da yaşadığımız dünyanın değiştirilebilir olduğuna inancımızı, bireysellik yerine kolektif bir duruş koyabilme çabalarımızı korumaya çalıştık. Bizler birey olarak sorumluluk üstlenmek istemedikçe, sorunların bir köşesinden tutmadıkça, yolculuklardan tanıdığımız, öpüp okşadığımız köy çocuklarına yönelik görevler üstlenmedikçe, samimi, dürüst, sivil toplum kuruluşlarında koşulları eleştirip, gerçekleri gözler önüne sermedikçe, değişim için çaba sarf etmedikçe, çocuk haklarına sahip çıkmadıkça çağdaş Türkiye düşüncesinden de ödün verildiğini gördük. Acılar, öfkeler, kırgınlıklar, yoksulluklarla bir yatılı okula doldurduğumuz çocukların hayallerini çeşitlendirmek, gelecek umutlarını beslemek, sağlıklı bireyler olarak topluma kazandırmak görevlerini yalnızca devletten beklemenin kuşakların kaybedilmesinden başka bir sonuç getirmediğini yaşam bize ağır da olsa öğretiyor..

Yolculuğumuzun başladığı günlerden bugüne yatılı okul ve öğrenci sayısında artışlar oldu, YİBO, PİO ayrımları kalktı, okullaşan çocuklar eskiye göre çoğaldı. Sorunların hiçbiri kökten çözüme ulaşamadı. Hatta sorunlar çeşitlendi, yenileri eklendi. Tek öğretmenli, öğretmen ayrıldığında kapanan köy okullarından sonra YİBO'lar eğitimin sürekliliği, çocukların sosyalleşmesi açısından toparlayıcı bir rol üstlendi. Okullarından evlerine her hafta gidemeyen, karda kışta bahçeye çıkamayan çocukların yararlanabileceği sosyal ortamların, spor tesislerinin kurulması, film-tiyatro gösterilerinin, tartışma platformlarının, sanatsal etkinliklerin gerçekleştirildiği kültürel kurumlar haline dönüşmesi ise emek, zaman istiyor.

2004 yılında bitirdiğim ilk kitabın ardına yeni yolculukları eklerken köy çocuklarının hüznü öykülerini silmeyi, umut dolu hikâyeler anlatabilmeyi, gelişimi paylaşabilmeyi çok istedim. Not defterimde ışıkla yazılmış sayfalar bugün de çok az.

Tüm yol anılarımı derlediğim bu genişletilmiş kitabı, her yolculukta Mavi Otobüs'ün bir numaralı koltuğunu bana ayıran, yorucu, sarsıcı ve umut veren deneyimleri birlikte yaşarken yılmılığa düşmeyen, eksilmeyen enerjisini, kararlılığını, samimiyetini ve yüreğinin derinliğini gördüğüm sevgili dostum Hüseyin Vural'a adamak istiyorum.

Sevim Ak
Haziran 2007

İlksöz

İLKYAR, ODTÜ, TEGV, ODTÜ Koleji destekli “Gezici Deneyler Projesi”nin otuz üç candan gönüllüsüyle 9 Eylül 2000 sabahı, Ankara’da başlayan yolculukla Yatılı İlköğretim Bölge Okulları (YİBO) ve oralarda eğitim öğrenim görmeye çalışan köy çocuklarının dünyaları değdi yaşamıma. Dört yıl boyunca eylül aylarında on gün kesintisiz süren ve kış aylarında bazı hafta sonları gerçekleştirilen projelerle 62 yatılı bölge okulu ve Pansiyonlu ilköğretim okuluna (PIO), 15 köy okuluna gittik. ODTÜ’nün emektar Mavi Otobüs’ü taşıdı bizi. Amaç, köy çocuklarına siz de büyük kentlerdeki çocuklar gibi başarabilirsiniz, demektir, yeter ki isteyin, çalışın, biz tıkanırdığınız yerde arkanızda olacağız, demektir; bilimsel merakı, yaratıcı düşünmeyi, hayal gücünü kamçulamaktır.

Gidilen okullara 500-700 kitaplık kütüphane kuruldu, oyuncağı odasını dolduracak kadar oyuncağı, bilgisayarlar, satranç takımları, spor malzemeleri, müzik aletleri, ders araç gereçleri verildi. Her çocuğı birer kitap armağan edildi. En güzeli, ulaştığımız köy ve yatılı okullarda o gün boyunca tüm derslere biz gönüllüler girdik. Neler yoktu ki o derslerde... Çoğı yurtdışından gelmiş deney setleriyle anlatılan eğlenceli, düşündürücü fizik, astronomi, robot, kimya, müzikli kolay matematik, optik deneyler, origami, yaratıcı drama, müzikli oyunlar, müzik, resim, eğitimde motivasyon, bilgisayar, tarih, arkeoloji, öykü okuma, öykü yazma, bedenimizde yaşayan görünmez canavarlar...

Sabah 09.00’da başlayan etkinlikler, akşam 18.00’de bitiyor, gece film gösterisi, müzikli eğlence ve teleskopla gökyüzü incelemeleriyle sürüyordu. Sonrasında yatakhanelerde çocuklarla birlikte kalıyor; sırlarını, özlemlerini, yaşamöykülerini paylaşıyorduk.

Yolculuğumun ilk günlerinden beri beni derinden etkileyen köy çocuklarının öyküsünün yazılması gerekliliğine inanmışım. B-

yük kentlerin tüketim çılgınlığına kapılmış, el bebek gül bebek büyütülen, en iyi eğitimi alabilmesi için büyük paralar harcanan çocuklarıyla; çocukluğu, oyunu, oyuncağı bilmeden yoksulluğun ve cehaletin sorunlarıyla boğuşan bu çocuklar, aynı ülkede birbirlerinin varlığından habersiz yaşıyorlardı. Küçük omuzlara ağır gelen sorumluluklar taşıyan, baskılar gören, sağlıklı koşullarda yaşayan köy çocuklarının ailelerinin çoğu kalabalık, parçalanmış ve olanaksızlıklar içindeydi. Çocukların kimi tarlada, bahçelerde çalışıyor, kimi çobanlık yapıyor, kimi hasta, yaşlı anne babasına bakıyor, eve gider gitmez mutfağa koşup yemek pişiriyor, tezek topluyordu. Gittikleri okullar tertemiz, güvenli, öğretmenli, az öğrencili okullar değildi; ağır eksikleri, yıllardır çözüm bekleyen sorunları vardı. Onlar okulsuz köyleri, öğretmensizliği, kardan, çığdan kapalı köy yollarını, selden, depremden yıkılmış okulları, kitapsızlığı, okula gelebilmiş bir kız öğrenci olmanın ayrıcalığını, yarının belirsizliğini biliyorlardı. O kadar yoksul, güçsüz, o kadar haklarından, insanca yaşam koşullarından habersizler ki, bizim kulplar bulup eleştirdiğimiz, daha iyisini istediğimiz okulları onlar için cennetti. Büyük kentlerde nelere su gibi harcanan 250-300 milyon liralara, bu çocukların bir yıllık yemek, giysi, yardımcı kitap masraflarını rahatça karşılayabilirdi. Ufacık destekleyici çabalar, arkadayım, başarısın demeler, çocukların önlerindeki sisleri dağıtabilir, okuma isteğini çoğaltabilir, yazgılarını değiştirebilirdi. Her şeyi devletten beklemeden özellikle ülkemizin doğu ve güneydoğusundaki okulların problemlerini (ek bina, güçlendirme, su, lojman, kütüphane, laboratuvarlar, oyun alanları, eğitim parkları, spor salonu, vs.) çözmeye yönelik çabalara katkı vermek, okumaya hevesli köy çocuklarına iyi bir eğitim için el uzatmak ufukları genişletebilir, bölgenin sosyal ve kültürel yapısında çok önemli değişimlere yol açabilirdi. Bugün bile çalışmalarını eğitim alanında sürdüren ÇYDD, TEGV, TOÇEV, TOG, İLKİYAR gibi vakıfların eğitime yaptıkları yatırım ve çabaların olumlu etkileri dalga dalga yayılmakta, başarı öykülerinin sayısı hızla artmaktadır.

İLKİYAR Gezici Projesi'nin öykü okuma, öykü yazma, kitap tanııtma etkinliğini yürütürken tuttuğum günlükler, gözlemlerim bu kitaba kaynaklık etti. Dersliklerde öykü okurken çocukların evlerinde duydukları masalları kendi dillerinden anlatma çabalarını sevimli bulurdum. Günlüğümün sayfalarına o masallar da bulaştı, ama esas hüznün bulaşmıştı, iç açıcı öyküler yazamadım.

Umuda, sevgiye aç köy çocuklarının hüznün kokulu öykülerinin bilinmesinin önemine inanıp beni yazmaya yönelten, yazarken

unuttuğum bazı anıları anımsamama yardımcı olan, titizlikle, inançla tasarladığı yolculuklar sırasında sorunların ağırlığından umutsuzluğa kapıldığım süreçlerde cesaretlendirici gücünü esirgemeyen Gezici Projeler'in mimarı İLKİYAR Vakfı Başkanı Prof. Dr. Hüseyin Vural'a, yöre masalları için arşivini sunan araştırmacı, yazar Turan Yüksel'e, fotoğraflarını kullanmama izin veren Engin Ertan'a, fotoğraf, doküman ve moral katkısında bulunan İLKİYAR gönüllüsü arkadaşlarıma sonsuz teşekkür ederim.

Bir gün köy çocuklarının neşeli öykülerinin de yazılacağı umuyla...

Sevim Ak
Haziran 2004

dokuz eylül

9 Eylül 2000 tarihini, yola çıkarken çantamın astarına yazmıştım. O gün henüz bilmiyordum, bu tarihin tutku dolu yolculuğumun başlangıcı olduğunu.

Bir otobüs dolusu gönüllüyle bilinmeze bir yolculuktu bizimkisi. Çoğu üniversite öğrencisi gönüllüler, sabahın köründe sızlanmadan, az uykulu gecenin yorgunluğunu kimselelere hissettirmeden yüklemişlerdi eşyaları otobüse. Hiç basmadıkları topraklarla, önceden sesini, adını, rengini bilmedikleri çocuklarla buluşmaya giderken çantalarına ilk neyi koymuşlardı? Harita. Not defteri. Bir torba şeker. Walkman. Kalın bir kazak. Fotoğraf makinesi.

Benimki *Dağ Çiçeklerim*. 1940'lı yılların Sıdika Öğretmeni'nin anı kitabı.

Yüzümün cama bitişik yanı soğuk. Camın gerisinde tozsuz, buğu tabakası.

Sis...

Sesleri, masalları, sözleri, bir anlatıcı edasıyla peşim sıra taşıyacağını henüz öğrenmemişim.

Başım cama yaslı. Aklım bir İstanbul'da, bir yolda, bir sayfalarını karıştırıp durduğum kitabımda.

Git git bitmez bozkır.

Engeli, kıvrım kıvrım yollar.

Toz duman, göz gözü görmez...

Alçaklardan yel gibi, yükseklerden sel gibi vahşi tepeler aştık.

Dikilmedik bahçenin bitmedik narını yedik.

film

Siyah beyaz fotoğraflar. Sıdika Avar bir pikabın arkasında. Eşek sırtında. Köy yerinde yemenili, bol, tozlu pantolonla. Okulda etek ceketli. Karatahta başında.

“Nöbetçiyim bugün. Kalkma zilin çalmasına yarım saat var. Aşağı katı dolaşmaya indim. Şaşırdım doğrusu: Büyük kızlar kalkmışlar, bir kısmı odun taşıyor, bir kısmı sobaları yakıyor, bir kısmı da mütalaa yapılan odaları temizliyor, erkek ve kadın hademeler de başlarında durmuş emir veriyorlar. Kadın hademeye sordum:

‘Bu işleri hademeler yapmaz mı?’

Sobayı üfleyen çocuk başını kaldırdı, gözleri dumandan yaş içindeydi. Kollarında odun yüküyle gelen iki kızcağz da kapıdan girmişti. Hademe sinirli sinirli, sertçe söylendi:

‘Helbet yapacaklar ya... Bunlar isyan eden Kürtlerin döpleri, dağ ayları...’

Sıdika Avar 1939’da Elazığ Köy Enstitüsü’ne müdür olarak atanmış. Okulun özel yanı, bünyesindeki 100 öğrencili yatılı kız köy okuluymuş. Okulun kurulduğu ilk yıllarda öğrencileri köylerden jandarma toplarmış. Cipin giremediği, katırla dört-beş saatte ulaşılan dağ köylerinden topladığı kız çocuklarına hem annelik hem öğretmenlik etmiş. Kızlarını okula göndermek istemeyen çoğu babanın direncini, verdiği güvenle kırmayı başarmış. Su yüzü görmemiş çocukları okulun banyosunda yıkamış, saçlarındaki bitleri, sirkeleri tek tek temizlemiş, yeni çamaşırlar giydirmiş. Yerleşik uygulamaları kırmış:

“İlk önlemler: Öğrenciye ‘kötü sözler’ söylenmeyecek... kori-

doru ve dershaneleri hademe temizleyecek... Öğrenci, çamaşıra, sebze ayıklamaya, mutfak işine karıştırılmayacak, hamama giden hademeler önce küçük öğrencileri yıkayacak, en son kendileri yıkanacak..."

Sayfaları çevirdikçe 60 yıl öncesinde geçen bir film canlanıyordu gözümün önünde:

"Güllü, Pertek'e bağlı Mercimekdağı köyündendi. Annesi yazdırmaya getirmiş. Aile macerasını anlatmıştı: 'Dağ gibi kocam, iki yıl evvelki kış odun kesmeden dönünce hastalandı, öksürdü, kan tükürdü, bahar gelince de öldü. Geride 11 çocukla kaldım. Geçen kış da 10 çocuğum, babaları gibi öksürdüler. Hepsini önüme uzattım. Elimde bir tek bu kız kaldı. Bizim ev uğurunu yitirdi. Bu kış da bu bir tanemi elimden alırsa diye korktum. Sana iyi hatun dediler, merhametli dediler. Allah'ın emaneti, benim emanetim bu sana...'

Güllü'ye her sabah tavukların yumurtalarını veriyordum. Öğle yemeğinde de arkadaşlarından önce inip birkaç köfte atıştırıyordu. O yıl annesine kırmızı yanaklı bir Güllü götürdüm."

Sıdika Öğretmen'in yaşadığı yerlere ayak basacak, Güllülerin, Tetilerin, Sultanların, Fatmaların, Elmasların torunlarına "merhaba" diyecektik.

"Doğu köylerinin insanları kerpiç evlerin içinde karanlık bir dünyaya gözlerini açıyor, bugünkü yaşantıdan habersiz, bir karış öteki dünyayı tanımadan yavrulayıp göçüyorlardı. Bu geniş cehalet deryasında bizim okul bir ışık zerresi bile değildi."

Yüreğimdaki kuş kanatlarını açmış, sisten perdelerin ardındaki ışığı gözlerine dolduracağı anların hayalini kuruyordu.

Yedi yıl boyunca gerçekleştirilen yolculuklarla Gezici Deneyler Projesi'nin gönüllüleriyle 140 yatılı ilköğretim bölge okulu ve 30 köy okuluna gittik. ODTÜ'nün emektar Mavi Otobüs'ü taşıdı bizi.

Amaç köy çocuklarına, "Sizler de büyük kentlerdeki çocuklar gibi başarabilirsiniz," demektir. "Yeter ki isteyin, çalışın; biz tıkanıyorsunuz yerde arkanızda olacağız," demektir; bilimsel merakı, yaratıcı düşünmeyi, hayal gücünü kamçulamaktır.

Büyük kentlerin tüketim çılgınlığına kapılmış çocuklarıyla, çocukluğu bilmeden yoksulluğun, acıların sorunlarıyla boğuşan bu çocuklar aynı ülkede birbirlerinin varlığından habersiz yaşıyorlardı. Aileleri kalabalıktı, yoksuldu. Çocukların kimi tarlalarda, bahçelerde çalışıyor kimi hasta yaşlı anne babasına bakıyor, eve gider gitmez mutfağa koşup yemek pişiriyor, koyun güdüyor, tezek topluyordu.

Onlar, okulsuz köyleri, öğretmensizliği, kardan, çığdan kapalı köy yollarını, selden, depremden yıkılmış okulları, kitapsızlığı, okula gidebilmiş bir kız öğrenci olmanın ayrıcalığını, yarının belirsizliğini biliyorlardı. Yolculuğun ilk günlerinden beri beni derinden etkileyen köy çocuklarının öyküsünün mutlaka yazılması gerektiğine inanmıştım. *Güneşin Çocukları* böyle bir kitap oldu.

#köyçocukları #yaşamamaazmi #hayalgücü #yoksulluk #imkansızlık

